

TERVEYSHYÖTYMALLI SOSIAALITYÖN VIITEKEHYKSESSÄ

(Hämäläinen Juha ja Väisänen Raija, 2011)

- Artikkelin esittely

5.10.2011

PaKaste-seminaari, Rovaniemi

Terho Pekkala

TERVEYSHYÖTYMALLI

- Chronic Care Model, CCM (*Wagner et al. 2001*)
- Taustalla ongelmat pitkäaikaissairauksien tehokkaassa hoidossa. Puutteita:
  - hoitosuosituksen käyttöönotossa,
  - hoidon koordinoinnin ja seurannan toteutumisessa
  - potilaiden omahoidon tukemisessa
- Tavoitteena siirtyä sairauskeskeisyydestä kokonaisvaltaiseen hoitoon
  - Ammattiryhmien osaamisen hyödyntäminen
  - Asiakkaan roolin vahvistaminen
  - Suunnitelmallinen hoito
  - Ennakoivuus

Terveyshyötymalli Sosiaali- ja terveysministeriön (Mäntyranta 2010) mallinnusta mukailleen.

YHTEISÖ

Kunnat, muut sektorit järjestöt

TERVEYSPALVELUT

Johtaminen, linjaukset, tavoitteiden asettaminen

Palvelutuotanto	Omahoito	Päätöksenteon tuki	Tietojärjestelmä
<ul style="list-style-type: none"> *Vastuut ja työnjako. *Proaktiivisuus, kutsujärjestelmä. *Voimavaroja terveyshyötyyn (korkean riskin asiakkaat). *Uusia palveluja: ryhmämuotoinen toiminta. 	<ul style="list-style-type: none"> *Tilannearvio *Tavoitteet asiakkaan kanssa (hoitosuunnitelma). *Omahoidontuki. *Seuranta. 	<ul style="list-style-type: none"> *Tieteellinen näyttö käytettävissä (myös asiakkaalla). *Muistutukset. 	<ul style="list-style-type: none"> *Tunnistaa toimia tarvitsevat asiakkaat. *Monitoroi tiimin suoriutumista. *Tietoväylä ammattilaisten ja potilaan välillä.

SEURAUKSET - valmistautunut ja proaktiivinen tiimi.

TULOS - voimaantunut asiakas.

MIELENKIINTO SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON YHTEISTYÖSSÄ

- Tarvitaan uutta käytännönläheistä tietoa Terveyshyötymallin soveltamisesta
  - Etsitään sosiaalityön tutkimuksen ja ammatillisen työn näkökulmien kautta ratkaisuvaihtoehtoja sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteensovittamiseen
- > Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden laitokselta tilattu artikkeli

(Hämäläinen, Juha ja Väisänen, Raija 2011: Terveyshyötymalli ja Sosiaalityö)

Tavoitteet

- Tuottaa tietoa terveyshyötymallin sosiaalisesta ulottuvuudesta erityisesti sosiaalityön viitekehyksessä.
  - Etsitään teoreettisen tarkastelun kautta vastauksia sosiaalityön vahvistamiseen terveyshyötymallissa.

1) Mihin teoreettisiin lähtökohtiin tai viitekehykseen sosiaalinen ulottuvuus (sosiaalityö) terveyshyötymallissa perustuu?

2) Minkä lisäarvon sosiaalityö voi tuoda terveyshyötymalliajatteluun ja mallin toimintaan?

HYVINVOINTITEOREETTISIA LÄHTÖKOHTIA

- Hyvinvoinnin analysointi tarpeiden ja resurssien näkökulmasta (Niemelä 2006)
  - **Hyvinvointi resurssina:** aineellinen, sosiaalinen ja henkinen pääoma (esim. raha, valta ja osaaminen)
  - **Hyvinvointi osallisuutena:** itsensä toteuttaminen (esim. työ ja harrastukset)
  - **Hyvinvointi tarpeiden tyydyttämisenä:** hyvä oleminen (mm. toimeentulo, rakkaus ja ihmisenä kasvaminen)
- Sosiaalityössä kiinnitetään huomiota paitsi ihmisen tarpeisiin, myös osallisuuteen ja itsensä toteuttamisen edellytyksiin
  - Ihmisen situationaalisuus ja sosiaalisen ympäristön merkitys
- Terveystyöön tuottamisessa on perusteltua kiinnittää huomiota elämän mielekkyyden ehtoihin ja edistämisen mahdollisuuksiin

- Terveyshyöty vs. sairaustaakka
  - Yhteiskunnallinen taloudellinen rasite
  - Asiakkaan kokema palveluiden lisäarvo (*Torppa 2004; Kujala 2010*)
- Sosiaalityössä terveyshyöty ilmenee hyvinvointia ja terveyttä edistävänä toimintana yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla
  - Myös tiedon tuottamista esim. sosiaalisista ongelmista ja terveyshaitoista ja sen pohjalta tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista

SOSIAALITYÖ TERVEYSHYÖTYMALLISSA

- Terveysyhyötymallissa keskeistä omahoidon tukeminen ja tiimikeskeisyys
  - Perusterveydenhuollon yhteys soten muihin sektoreihin (esh, sosiaalityö)
  - Alkuperäisversiossa vahva yhteisösidos ja moniammatillisuus
- Suomalainen malli on järjestelmäkeskeinen
  - Ei tunnistettavissa ”hoidon sosiaaliseksi malliksi”, kuten esim. brittiläinen sovellus
- Terveysyhyödyn tulkinta ja tulokset avartuisivat hyvinvoinnin analyysin myötä
  - Sosiaalityön asiantuntijuus tukemaan asiakasvastaavan tehtävää (riskien arviointi, tarpeiden ja voimavarojen kartoittaminen, tavoitteiden asettaminen, interventiot, asioiden ajaminen, motivointi)

SOSIAALITYÖ OLOSUHTEISIIN VAIKUTTAMISENA JA EETTISENÄ TYÖNÄ

- Riskiryhmien tunnistaminen, osallisuuden vahvistaminen ja olosuhteiden rakentaminen terveyttä edistäväksi
- Toivon valaminen vaikeissa elämäntilanteissa olevien tukemiseksi osatekijänä terveyshyödyn tuottamisessa
- Terveystyönsä tavoittelussa esiintyy tuen lisäksi myös elämäntapoihin liittyvää kontrollia, joka voi uhata yksilön autonomiaa
- Ikääntyminen ja pitkäaikaissairaus ei ole ainoa yhtälö. Huomioitava myös eri ikävaiheet ja elämäntilanteet
  - Sosiaalinen ikä
  - Kokemuksellinen ikä
  - Funktionaalinen ikä
- Empowerment: valtaistuminen, voimaantuminen, voimavarojen vahvistuminen

PÄÄTELMIÄ

- Terveyshyötymalli sosiaalityön omaa toimintalogiikkaa myötäävänä:
  - Huomio elämänlaadun edistämiseen
  - Järjestelmäkeskeisyydestä luonnollisten verkostojen painottaminen
  - Sairauksien psykososiaalisten vaikutusten huomioiminen ja ihmisten valtaistaminen
- Sosiaalityön lisäarvona hyvinvoinnin ja terveyshyödyn moniulotteinen tulkinta
  - Ylitetään pelkkä biolääketieteellinen terveyden edistäminen
  - Subjektius, sosiaalisuus, osallisuus